

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

ҚазҰУ ХАБАРШЫСЫ

Халықаралық қатынастар және халықаралық құқық сериясы

КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени АЛ-ФАРАБИ

ВЕСТНИК КазНУ

Серия международные отношения и международное право

AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

KazNU BULLETIN

International relations and international law series

№ 1 (65)

25.11.1999 ж. Қазақстанның Республикасының
Мәдениет және Ақпарат министрлігімен тіркелген

Күзін № 956 Ж

(Алғашқы нөмірдің есепке қоюға уақыты 22.04.1992 ж. № 766)

Журнал саяси, философиялық ғылымдар және мәдениеттану бойынша диссертациялардың негізгі қорытындыларын жариялау үшін Қазақстан Жоғарғы Аттестациялық Комитетімен ұсынылған // Докторлық диссертациялардың негізгі қорытындыларын жариялау үшін Қазақстан Жоғарғы Аттестациялық Комитетімен ұсынылған ғылыми басшылардың тізімі кіреді // ЖАК өкілеттені, №3 1998; Нормативтік және методикалық материалдарын жариялау үшін ғылыми басшылар тізімі Қазақстан ЖАК төрағасының бұйрығы 26.06.2003, № 4333 // Нормативтік және методикалық материалдар жинағы №6 ЖАК

Редакция алқасы:

Шакиров К.Н. – з.ғ.д., проф., ХҚФ деканы, ғылыми редактор
Губайдуллина М.Ш. – т.ғ.д., проф., ғылыми редактордың орынбасары
Балаубаева Б.М. – т.ғ.к., аға оқытушы, жасаушы хатшы (жұмыс тел.: 8-727-243-83-27)
Айдарбаев С.Ж. – з.ғ.д., проф.; Байзақова К.И. – т.ғ.д., проф.; Байтукаева А.Ш. – филол.ғ.к., доц.; Елиссей Г. – PhD, проф. (АҚШ); Ибраһимов Ж.У. – т.ғ.д., проф.; Кукеева Ф.Т. – т.ғ.д., проф.; Макашова К.Н. – т.ғ.д., проф.; Мухаметхан Н. – т.ғ.д., проф.; Сабыкенов С.Н. – академик, з.ғ.д., проф.; Сайралибаева Ж.Т. – з.ғ.к., доц.; Султанов Б.К. – т.ғ.д., ҚР Президенті жанындағы ҚСЗИ директоры; Шабаль Н. PhD, проф. (Франция); Эшмент Б. PhD, проф. (Германия)

Ғылыми басшылар

ҚАЗҰУ ХАБАРШЫСЫ

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР ЖӘНЕ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КҮКҮК СІРЯСЫ

№ 1 (65)

Редакторлар – Устенова А., Рувальцева А.
Компьютерге белгілеген Мухамбетқырова К.

ИИ, №7250

Баспаға 2002, 2004 жылғы көп көлемдегі
Пішімі 60 x 84^{1/2}, Офсеттік ойын-ақ. Сапалық бағытына
Көлемі 12,3 б.т. Тиражына 500 дана. Тапсырыс № 137
Баласы көлемімен

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Филология факультетінің басына
050040, Алматы қаласы, Әл-Фараби атындағы
«Қазақ университеті» баспасының Алматы филиалы

ООЖ 341: 339. 52 (574)

К.Н. Шакиров, Б. Амандосұлы

Халықаралық қатынастар факультеті,

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Қазақстан, Алматы қ.

E-mail: A.amandossuly@mail.ru

Қазақстанның Дүниежүзілік сауда ұйымына кіруі: артықшылықтары мен қауіп-қатерлері

Бұл мақалада Қазақстанның Дүниежүзілік сауда ұйымына мүше болып ену мәселелеріне өте мемлекеттердің тәжірибесі мен ұлттық ерекшеліктері жан-жақты құқықтық тұрғыдан қарастырылып, оған кешенді талдау жасалыптан. Сонымен қатар Қазақстанның Дүниежүзілік сауда ұйымы туралы келісімде көрсетілген міндеттемелердің барлығын сақтауға ресми түрде дайындығы айқындалады. Автор отандық экономистердің әр салаға өзіншегі пікірлерін ескеріп және оларға талдау жасай отырып өзінің қозғарасын ұсынады. Сонымен бірге ауыл шаруашылық өндірісіне байланысты болжамдарға ерекше назар аударады. Қазіргі кезде дүниежүзілік сауда ұйымына мүше болуға кедергі келтіретін мәселелерді Қазақстан жан-жақты зерттеп, олардың оңтаны шешілуіне келіссөздер арқылы қол жеткізуде. Осы орайда еркін нарық пен кемсітуге тек қою ережелерін ортақ негізге ала отырып, автор Қазақстанның халықаралық саудаға қатысуы кез келген мемлекет үшін жаңа мүмкіндіктер апаратынын айқын дәлелдейтін.

Түйін сөздер: ДСҰ (Дүниежүзілік сауда ұйымы), Қазақстан Республикасы, мүшелік, артықшылықтар, қауіп-қатерлер.

K.N. Shakirov, B. Amandossuly

Formation of General Agreement on Tariffs and Trade and World Trade Organization

In this article, international experience and national features of Kazakhstan's accession to the World Trade Organization are considered from the various legal positions, a comprehensive analysis is made. Also the official readiness of Kazakhstan to comply with all obligations under the Agreement of the World Trade Organization is revealed. Considering and analyzing opinions of Kazakh economists applied to various fields, author offers his point of view. In particular, special attention is paid to forecasts related to agricultural industry. Kazakhstan is trying to investigate the problems impeding entry into the World Trade Organization comprehensively, reaching a positive solution by negotiation. In this regard, based on the rules of the free market and limited discrimination author argues that Kazakhstan's participation in international trade opens up new prospects for the state.

Key words: WTO - World Trade Organization, the Republic of Kazakhstan, membership, benefits and threats.

К.Н. Шакиров, Б. Амандосұлы

Вступление Казахстана во Всемирную торговую организацию: преимущества и угрозы

В статье с различных правовых позиций рассмотрены зарубежный опыт и национальные особенности вступления Казахстана в члены Всемирной торговой организации, проведен комплексный анализ. Также выявляется официальная готовность Республики Казахстан к соблюдению всех обязательств, предусмотренных в Соглашении о Всемирной торговой организации. Автор, учитывая и анализируя мнения казахстанских экономистов применительно к различным сферам, предлагает свою точку зрения. В том числе, особое внимание уделяется прогнозам, связанным с аграрной промышленностью. Казахстан старается всесторонне исследовать проблемы, препятствующие вступлению во Всемирную торговую организацию, достигая положительного решения путем переговоров. В этой связи, на основе правил свободного рынка и ограничения дискриминации автор доказывает, что участие Казахстана в международной торговле открывает новые перспективы для государства.

Ключевые слова: ВТО (Всемирная Торговая Организация), Республика Казахстан, членство, преимущества, угрозы.

Қазақстанның Дүниежүзілік сауда ұйымына кіру үдерісі 1996 жылдың 26 қаңтарында ДСҰ-ға Қазақстанның мүше болған күші туралы отыншы ресми түрде ДСҰ-ның Хатшынағарына беріліп сәттен басталды. Сонымен қатар 1996 жылдың ақпан айында Қазақстан ДСҰ-ның оқылушы ел мәртебесі берілді [1].

Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың «Қазақстан халқына жолдауында «Қазақстанның БСҰ-ға кіруі жолындағы келіссөз үдеріс тоқтаусыз жүргізіліп жатыр. Республиканың сыртқы сауда режимін реттейтін заңдарының едәуір бөлігі қазіргі өзінде БСҰ нормаларына сәйкес келтіріліп немесе Парламентте талқылану үстінде» [2]. Қазіргі уақыттағы ДСҰ-ның бас директоры Наскаль Лами «Қазақстан қазіргі уақытта ДСҰ-ға кіру жөніндегі келіссөздері жеткілікті деңгейде ілгері алға бауу кезеңінде және менің бөлжан айтуым бойынша ДСҰ-ға Қазақстанның кіруін осы жылы күтуге болады» деп Гайдаров форумынан тысқары уақытында болған сұхбатында айтқан [3], яғни 2013 жылы Қазақстан Республикасы Дүниежүзілік сауда ұйымының мүшесі болуына жақын арада қосылады.

Қазақстан Дүниежүзілік сауда ұйымына енген сәттен бастап ДСҰ мүше мемлекеттермен еркін сауда қағидасы мен сыртқы сауда қағидастарында либералды саясат ұстануы тиіс. Кез келген мемлекет үшін ДСҰ-ға ену көптеген міндеттемелер жүктейді. Көп жағдайда бұл міндеттемелер аймақтық және мемлекеттің ішкі өнім өндірушілерінің мүддесіне қайшы келіп жатады. Сол үшін ұйымға енуші мемлекет ДСҰ туралы келісімде көрсетілген міндеттемелердің барлығын орындауға дайын болуы керек. Өрне, ДСҰ-ның көптеген келісімдері Қазақстанның экономикасына жағымды және жағымсыз әсерлері әбден болуы мүмкін.

Дегенмен мемлекетіміздің аталған халықаралық экономикалық ұйымда мүше болуы Қазақстанның бүкіләлемдік нарықтағы бәсекеге қабілеттілігін ығыайту үшін кең мүмкіндіктер апаратыны сөзсіз. Ең бастысы, сол мүмкіндіктерді ғылыми түрғыда жан-жақты зерттеп және оның нәтижесін ұтымды әрі тиімді пайдалана білуге тиісіз. Сондықтан да ДСҰ құқығы мемлекеттің ұлттық құқығынан басымдық. Егер «ДСҰ күзіретінде қандай да бір мәселеге ұлттық құқық қарама-қайшы келсе, онда ДСҰ құқықтың нормасы әрекет етеді, ал ұлттық құқықтың нормалары өзгертілуі тиіс» [4].

Жакунованың «қоғамдастық болып, ДСҰ

мемлекеттен үстем тұратын халықаралық ұйым ретінде қалыптасуы, оның ішінде келісімнің қатаң міндеттемелік сипаты және қосылдық дауыспен шешім қабылдау қағидасы. Алайда бұл ДСҰ мемлекеттен үстем тұратын ұйымдарға жатқызуға негіз болуы алмайды, себебі ДСҰ шешімдері мүше-мемлекеттердің аумағында ікелей әрекет етпейді, сонымен қатар жеке және заңды тұлғаларды ікелей міндеттей алмайды [5].

Қазақстанның ДСҰ аясындағы ығымақтастығы ұлттық экономикамыздың бәсекеге қабілеттілігін арттыруға, инвестициялық ахуалды жақсартуға, жаңа технологияларды енгізуге, ұлттық заңнамаларды жетілдіруге, әкспорттаушы субъектілердің әлемдік саудаға толыққанды қатысуымен өркеніетті даму жолына түскен мемлекетіміздің оң саяси имиджін қалыптастыруды ығыландырады. Жакунованың пікірі бойынша:

– Қазақстанның ДСҰ-ға кіруі ұзақ мерзім аралығында оңды нәтижелер әкелуі мүмкін, ал қазіргі жағдайда Қазақстан экономикасы ДСҰ-ға бірден кіруге дайын емес, өйткені жаңа заңдарды қолданыстан өткізуге, оғанлық өндірушілердің күшеюіне, жеңіл өнеркәсіптің жаңдануына, әкспорттық қабілетті арттыруға, сыртқы қарыздардан құтылуға, білкілі мамандар дайындауға, аграрлық және өнеркәсіп саласын ашуға уақыт керек. Себебі олар ішкі нарықты толық әрі қауіпсіз деңгейде қамтамасыз етуі тиіс.

– Мемлекеттің нақты ұстанымы ДСҰ-ға мүшеліктің артықшылықтарын есенке алуымен ғана емес, керісінше нақты қауіп-қатерді бағалаудан кейін қалыптасуы, себебі ең басты мақсат ДСҰ-ға мүшелікке оту ғана емес, сонымен қатар мүшелік шарттары Қазақстанға тиімді келісімдерге қол жеткізуді қамтамасыз етуде. Қазақстандық тараптың ұстанымы ДСҰ-ның дауларын реттеу бойынша Органының шешімдері және халықаралық тәжірибенің негіздері ДСҰ-ға мүшелердің міндеттерін және халықаралық құқықтарын дұрыс түсіну мен талқылауға негізделуі тиіс:

– ДСҰ қосжалты сауда келісімдеріне жан-жақты талдау жасау арқылы қазақстандық тарап көптеген артықшылықтар мен құқықтарға ие болуы мүмкін.

– ҚР-ның заңнамаларында аталған кемшіліктер бары рас. Аталғны бейімделу кезеңдерде ДСҰ талаптарын бұзуды деп басқа мемлекеттер мен ҚР арасында даулар туындамас

үшін осы кемшіліктерді міндетті түрде жою керек [5, 7-8 б.].

Атап өтетін жағдай 2000 жылы қазақстанда ЕО, ал 2002 жылы АҚШ қазақстандық нарықтық сипаттағы экономикасы ресми түрде мойындады. Бұл Қазақстанға сыртқы сауданы әлемнің барлық елдерімен ортақ ережелер бойынша демнишке қарсы зерттеуден босақ жүргізуге мүмкіндік берді. Мұндай зерттеулерге қазақстандық шойын, уран импорты, әртүрлі елдердегі басқа да тауарлар ұшырады. 2002 жылдың сәуірінде Қазақстан уран импорты бойынша демнишке қарсы АҚШ округтік сатында жеңіл шықты. Біліміз қазақстандық түсті металлургия өнімі, ферросилиций, феррохром, жоғарғы байытылған уран және тағы басқалар экспортында Үндістан, Мексика, Бразилия, Колумбия және Венесуэла тарапынан зерттеулерге ұшырады. Осыларды қарастыра келе атап аспан мемлекеттер Қазақстан экономикасын нарықтық емес ел ретінде тағын дискриминациялық шараларды қолдануда және өнімнің өзіндік құнын есептегенде кәсіпорындағы нақты деректермен емес, «жауапқа қабылетті өзіндік құн» бойынша анықтайды. Украина мен Қазақстаннан енгізетін шойын қатынастарында Ресейде демнишке қарсы тергеуді талап ететін дауыстар естіледі. Қазіргі кезде демнишке қарсы процедуралар АҚШ-тан басқасын алғанда, Австралия, ЕО, Канада, Үндістан, ОАР, Аргентина, Бразилия, Корей Республикасы және Мексика мемлекеттерінде өте жиі қолданылады. Бұл елдердің барлығымен Қазақстан сауда жасайды [6].

Алайда Қазақстан экономиканың нарықтық мәртебесі оның тауарларына қатысты демнишке қарсы тергеулерді қолданумен қатар, басқа да дискриминациялық шараларды алып тастау мүмкіндігі жөнінде елдерге әлі кеңіі бере алмайды. Сондықтан егер Қазақстан ДСҰ-ға мүше болмаса, қандай да бір үкәсе жағдай орын алса онда ол бұл ұйымның құқықтық тетіктерімен қолдану мүмкіндігі болмайды [6, 13 б.].

Қазақстанның ДСҰ-ға қосылуынан кейін күтетін артықшылықтары мен тәуекелдерін анықтау өте маңызды және:

Қазақстан ішкі нарығы «тар» ел болып табылады, сондықтан да оған экономикалық өсудің көздерін іздеу ғана қалады, ол үшін сыртқы нарықтарға өз тауарлары мен қызметтерінің артықшылықтарын үлкен көлемде айналу мүмкіндігі бар, бұдан сыртқы сауданың белеенді дамуын болжауда:

ДСҰ-ға мүше болуы Қазақстанға бір жүйеге келтірілген халықаралық құқықтық сауда кеңіетігіне шығатын жолды қамтамасыз етеді, яғни барлық экспорттаушылар мен импорттаушылардың тұрақты және болжамды талаптарды ұсыныуы, бұл оған 78-82% сауда әріптестерімен табылған ДСҰ-ның ережелері мен тетіктерін пайдалануға және халықаралық саудаға қатысудың өркеніетті түрлерін жетілдіруге мүмкіндік береді. Нәтижесінде Қазақстанның басқа елдер тарапынан тежеу шараларынан қорғалуы едәуір жоғары дәрежеде қамтамасыз етіледі (оларға демнишке қарсы процедураларды ұйымдастыру қиында соғалы), сонымен қатар қазақстандық экспорт жолындағы сыртқы бөгеттерді шеттетеді.

– ДСҰ-ға мүшелік ету, қазіргі заманғы технологиялар мен еңбекті ұйымдастыру әдістері, еркін және тез капитал айналысын, өнеркәсіп өндірісіндегі шетел инвестициясы ағынының көбеюін кең көлемде таратуына жәрдемдеседі.

– Экономиканың ашықтығы мен бәсекелестіктің өсуі оғандық салалар мен кәсіпорындарды өз өнімдерінің бәсекеге қабылеттілігін көтерумен және өндірісіні жаңарту және қайта құрылымдаумен белеенді айналысуға мәжбүр етеді;

– Қаржылық ағымдар мен кәсіпкерлердің наруашылық қызметтері үкіметтік сатын алулардың тұнықтығы жоғарылайды;

– ДСҰ шеңберіндегі Қазақстан үшін Сингапур мәселесіне қатысты төрт маңызды сұрақтар бойынша өте күрделі келіссөздер жүргізілуде: бәсекелестік және инвестиция аясында тәжірибелі жаң-жақты ережелерді дайындау мен жүзеге асыру, сонымен қатар үкіметтік сатын алулардың тұнықтығын қамтамасыз ету бойынша шаралар және ең алдымен, дамушы елдердегі сыртқы сауда операцияларына жәрдемдесу. Сол кездегі үдеріс барысында қарастырылған талаптарға сай Қазақстан келіссөздердің жаңа рауындағы толық құқықты қатысушысы болады [6, 17-19 б.].

– Бұдан басқа қазақстандық шикізат өнеркәсібінің секторы экспортқа бағыттал ашып ескеру қажет, ал қазақстандық тауарларға экспорттық баж бекітілмейді. Егер бұл сектордың кәсіпорындары инвестициялық тауарларды импорттаса, онда олар кедендік баждардан босатылады, сондықтан да бұл сектордың мәселелері ДСҰ-ның мүшелігімен байланысты пайда болмайды, олар Қазақстанның ДСҰ-ға кіруіне кез

келген уақытта дәннен. Оңтүстік өнеркәсіп секторындағы ең оаыта мәселе – сәт саалар мен кәсіпорындарынан коншаншын бәсекете қаблеттілігінің төмен болуында. Бұдан қосымша егер ДСҮ-да келендік тарифті орташа өлшемдік мөлшері 4% құраса және сәт саалар бойынша 7%-дан 15%-ға дейін тоаққал, онда оұндай мөлшерлер Қазақстан үшін әдепін қолайлы, әсіресе орташа өлшемдік тариф мөлшері оларда 8-9%, яғни ДСҮ мөлшерінен аыас емес. Жалпы алғанда, Қазақстандағы орташа өлшеммен мөлшерінің деңгейі ДСҮ-да 9%-дан 10% қарсы құрайды.

Осылайша, ДСҮ-ға кіру Қазақстан үшін үлкен қызығушылық бйдыретін тауарлар бойынша қолданыстағы келендік баж мөлшерінің елеулі төмендеуін тудырмайды. Түпті жекелеген тауарлар бойынша оларды бірнеше пайыздық пункттерге төмендетуге тура келсе де, бұл отандық тауар өндірушілерінің ұстанымдарына да, мемлекеттік бюджетке де айтарлықтай әсерін тигізбейді. Қазақстандық экономистердің бұл есептеулері Қазақстанның ДСҮ-ға кіруден туындайтын қауіптер тек қиялдық синапта екенін көрсетеді [6, 21-24 б.].

Қазақстандық экономистердің пікірі бойынша, Қазақстан экономикасының барлық салалары ішінен ДСҮ-ға кіруде қорғау мен қолдауды қажет ететін жалғыз сала – ол ауылшаруашылығы. Қазақ ұлтының генофонды қалыптастыратын және ұлттық мәдениеттің, рухани байлықтардың, салт-дәстүрлердің басы қорғаушысы мен тасымалдаушысы болып табылатын Қазақстан халқының 44% күнделікті қызметпен және өмірлік әрекетімен ауылшаруашылығының дамуы мен жұмыс істеуіне байланысты болып келеді. Бұдан басқа, ауылшаруашылығымен мемлекеттің азық-түлік қауіпсіздігі тікелей байланысты. Қазақстан үшін бұл сала көптеген маңызды қызметтерді атқарады және оның дамуы бүкіл елдердің оркендеуі үшін мультипликациялық әсер тигізеді. Бір жағынан, ол бірнеше өнеркәсіп салалары үшін ниқизаттың аралық құны түрлерін жеткізеді, екінші жағынан, ол отандық өнеркәсіп өнімдерінің қорнекті тұтынушысы болып табылады, атап айтқанда, ауылшаруашылық техникасы, жанар-жағармай өнімдері, құрылыс, көлік. Осылайша, көрсетілетін сала өзекте да экономика салаларына тағы халықтың жұмыспен қамтылуы мен олардың өнімдеріне деген сұранысын қамтамасыз етеді. Бүгінгі таңда

халық шығыстарының шамамен 55,8%-ы ауылшаруашылық және өнеркәсіптік өнімдерді сатып алуға жұмсалды, ал бұл ақшалар отандық өндіріс пен қайта өндіру процесін дамуына жұмсалды. Бұл ретте Республика астық шаруашылығының басым бөлігі тәуекелді етін шаруашылығы зонасында тұр, мал шаруашылығы да үлкен тәуекелмен дамып келе жатыр. Қазақстан ауыл шаруашылығы өнімдерінің бір бөлігі оларды өткізу парынына тікелей шығу мүмкіндігіне не болмай, көлік және теміржолдары арқылы экспортталады. Бұл жағдайларда ауылшаруашылық өндірісін қолдау мен қорғаудан бас тарту мемлекет үшін өте қауіпті болатын жағымсыз салдарларға алып келуі мүмкін, өйткені өнеркәсіптік өндірісте импорттық тауарлармен бәсекелестік жағдайды жақсарту алатын болса, оған қарағанда ауылшаруашылық өндірісі жекелеген тауарлар бойынша импорттық тауарлармен бәсекете түсе алмайды, ол тек қайтымсыз құндырауға келеді, ал бұған жол бермеу керек, себебі мұндай жағдайда 6 млн адам қоршн мемлекеттер мен қалаларға қоныс аударуға мәжбүр болады. Мұның нәтижесінде болжамсыз әлеуметтік-экономикалық және саяси жағдайдың қалыптасуы пайда болады. Сондықтан ауылшаруашылық өндірушілері мен ауыл жұмыскерлеріне саяық салудан бас тарту, ауылшаруашылық тауарларының өндірісін берілетін мақсатты көмекқаржы Қазақстанда дамыған мемлекеттер тарапынан жасалатын миллиардтаған көмекке қарағанда түкке де тұрмай қалады, егер мұндай жағдай болып жатса [6, 37-38 б.].

Жоғарыда айтылып өткен мән-жағдайларды ескере отырып, қазақстандық экономистер Қазақстан үшін стратегиялық маңызы бар астық пен етті, Жапония күрішке қатысты жасаған сияқты, ДСҮ шартының әрекет ету өрісінен шығаруға қол жеткізу маңызды деп есептейді. Олардың пікірінше, оның орнына, бәрібір фермерлерге жетпей, түрлі делдалдарда қалып қоятын ауылшаруашылық экспорттың қаражаттандырудан бас тарту керек. Қазіргі кездегі жағдайларда Қазақстанның ауылшаруашылық тауарлар топтарының импорттарына қойылатын қорғаныстық тарифтері көптеген ДСҮ-ға мүше-мемлекеттердегідей әлдеқайда төмен. Осылайша, қазақстандық орташа өлшеммен мөлшерлеме ДСҮ-ға мүше ретінде Аргентина – 33%, Венгрия – 22,2%, Норвегия – 123,7%, ЕО – 19,5%, Румыния – 99%, Польша –

53%, Болгария – 35% және Латвия – 34% сияқты мемлекеттерге қарсы 16,3 %-ды құрайты [6, 37-39б]. Қазақстанның көрсетілген нарттарға көп жеткізе алатындығын уақыт көрсетеді.

ДСҰ-ға кірумен байланысты Қазақстан үшін жаңы аянда артықшылықтар мен тәуекелдер осындай сипатқа ие.

Осылайша, қазақстандық табым-экономикагердің пайымдауына, ДСҰ жүйесі ең әмбебап және толық жетілген болып табылады. Ал әлемдік сауданың басым конципіні оұл ұйымға мүше-мемлекеттермен жүзеге асырылады, сондықтан шағын ішкі нарығы бар және ұлғайып бара жатқан әлемдік нарықтарға көп

жеткізуді қажет ететін Қазақстанның ДСҰ-ға кіруі әлемдік экономикалық жүйеде өзінің позициясын нығайту жолындағы тосқауылдар мен мәселелердің жойылуын қамтамасыз етеді. Бүгінгі таңда, олардың әділетті іскірініне, бұл ұйымға кіруге балама негіздер бойынша іе жүзінде жоқ, мәселе тек қана бұл ұйымға қандай негіздерге кіру керек екенінде [7]. Осыны ескеретін болсақ, халықаралық саудаға қатысу кезкелген мемлекет үшін жаңа мүмкіндіктер ашатыны айқын көрінеді. Жоғарыдағы ұйымға мүше 157 мемлекет үшін осындай артықшылықтар мен мүмкіндіктерді ДСҰ беріп отыр.

Әдебиеттер

1. Основные этапы переговоров. Информационный центр по вопросам вступления Казахстана в ВТО. АО «Центр развития торговой политики» при Министерстве экономического развития и торговли Республики Казахстан 2012 г. <http://www.wto.kz/ru/kazwto/join/phases/> (28.11.2013)
2. Қазақстан оз дамуындағы жаңа серпіліс жасау қарсаңында. ҚР-ның Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы. 01.03.2006. // http://akorda.kz/pda.php?r=page/view&selfname=page_kazakhstan-respublikasynyn-prezidenti-n-a-nazarbaevtyyn-kazakistan-khalkyna-zholdauy-2006-zhylyh-1-nauryz-1343986805&language=kz#page (29.11.2013 ж.)
3. Қазақстан может вступить в ВТО в 2013 году - гендиректор ВТО. 1999 - 2013 Информационное агентство Zakon.kz // <http://www.zakon.kz/4536060-kazakhstan-mozhet-vstupit-v-vto-v-2013.html> (29.11.2013 ж.)
4. Шумилов В. М. «Право ВТО и законодательство России» опубликовано: 29.05.2013 09:32 // http://www.eurasialegal.info/index.php?option=com_content&view=category&id=1:eurasianintegration&layout=blog&Itemid=1 (04.12.2013 ж.)
5. Жакупова Р.В. Перспективы правового регулирования сотрудничества Республики Казахстан со Всемирной торговой организацией (ВТО). Автореферат диссертации кандидата юридических наук: 12.00.10. – Алматы, 2002. – 30 с. – С.10.
6. Yesentugelov A., Orazbakov G., Dzhantemirova D., Yesentugelov K. Problemy i posledstviya vstupleniya Kazakhstana vo Vsemirnuyu torgovuyu organizatsiyu. – Алматы, 2002. – 97 с. – С.15.
7. Вступление Казахстана в ВТО: последствия для устойчивого развития. – Алматы, 2002. – 112 с. – С.26.

References

1. Osnovnyye etapy peregovorov. Informatsionnyy tsentr po voprosam vstupleniya Kazakhstana v VTO. АО «Центр развития торговой политики» при Министерстве экономического развития и торговли Республики Казахстан 2012 г. <http://www.wto.kz/ru/kazwto/join/phases/> (28.11.2013 zh.)
2. Kazakistan ozdamuyndagy zhana serpilis zhasau karsanynda. KR-nyñ Prezidenti N.Ә. Nazarbayevtyñ Kazakistan khalkyna Zholdauy. 01.03.2006zh. // http://akorda.kz/pda.php?r=page/view&selfname=page_kazakhstan-respublikasynyn-prezidenti-n-a-nazarbaevtyyn-kazakistan-khalkyna-zholdauy-2006-zhylyh-1-nauryz-1343986805&language=kz#page (29.11.2013 zh.)
3. Kazakhstan mozhet vstupit v VTO v 2013 godu - gendirektor VTO. 1999 - 2013 Informatsionnoye agentstvo Zakon.kz <http://www.zakon.kz/4536060-kazakhstan-mozhet-vstupit-v-vto-v-2013.html> (29.11.2013 zh.)
4. «Pravo VTO i zakonodatel'stvo Rossii» Shumilov V.M., d.u.n., professor, zaveduyushchiy kafedroy mezhdunarodnogo prava vsrossiyskoy akademii vneshney torgovli, opublikovano: 29.05.2013 09:32 // http://www.eurasialegal.info/index.php?option=com_content&view=category&id=1:eurasianintegration&layout=blog&Itemid=1 (04.12.2013 zh.)
5. Zhakupova R.B. Perspektivy pravovogo regulirovaniya sotrudnichestva Respubliki Kazakhstan so Vsemirnoy torgovoy organizatsiyey (VTO). Avtoreferat dissertatsii kandidata yuridicheskikh nauk: 12.00.10. – Almaty, 2002. – 30 s. – S.10.
6. Yesentugelov A., Orazbakov G., Dzhantemirova D., Yesentugelov K. Problemy i posledstviya vstupleniya Kazakhstana vo Vsemirnyu torgovuyu organizatsiyu. – Almaty, 2002. – 97 s. – S.15.
7. Vstupleniye Kazakhstana v VTO: posledstviya dlya ustoychivogo razvitiya. – Almaty, 2002. – 112 s. – S.26.

CONTENTS

Section 1. Actual policy issues of the EU and integration process

<i>Gubaiddullina M.</i> Some results of realization of regional Strategy of EU for Central Asia (2007-2013).....	3
<i>Makashcheva K.N., Tamassarova Zh.</i> The problems of internal contradictions in the European Union.....	11
<i>Zakieva Zh.K.</i> Socio-political consequences of the economic crisis in Bosnia and Herzegovina.....	17
<i>Nurdavletova S.M., Golchenko R.</i> Policy of the Member States of the European Union towards Ukraine (2004-2013).....	22
<i>Somzhurek B.Zh., Kurmashov A.K.</i> Key Events in Transformation of Spanish Foreign Policy.....	28

Section 2. History and contemporary issues of international relations

<i>Idrysheva Zh., Balaubayeva B.</i> Muslim migration problem and politics of south Europe countries.....	32
<i>Mukamethamuly N.</i> Knowledge and policy of Qing empire about Abylay khan.....	38
<i>Mukan S.M.</i> Reciprocal Influence of the Countries Appealing to the Resource Nationalism Policy.....	44
<i>Kravchenko V.V.</i> Franco-british military and political cooperation after the gold war.....	48
<i>Yesbayeva A., Momynkulov Zh.B.</i> Geophilosophical Analyze of the Eurasian Integration.....	55
<i>Alipbayev A., Kerimkulova R.</i> Kazakh-Turkish partnership in our time: key trends and main challenges.....	60
<i>Ormysheva T.A., Akhbarov B.K.</i> Problems of ecological movement development in the Republic of Kazakhstan.....	68

Section 3. Energy problems

<i>Baikushikova G.</i> The place and the role of renewable energy sources in energy policy of the European Union.....	70
<i>Kuzembayeva A.B.</i> NATO and ensuring energy security in the Caspian basin.....	75
<i>Buyzheeva B.Z., Tiskaliev G.B.</i> The current state of Russian-Japanese economic and energy relations.....	80

Section 4. Law and policy of international organizations

<i>Imancholov Zh., Akhmetov Y.</i> Problems and prospects in the politico-military dimension of the SCO: scientific and international legal analysis of some aspects of the question.....	86
<i>Zhabina Zh.R., Stambulov S.B.</i> China's position in its relations with the SCO observer-states.....	96
<i>Kuzembayeva A.B., Uzakbayeva G.</i> Cooperation between UN and regional organizations in peacekeeping (NATO'S case).....	102
<i>Чукаева С.</i> ЮНЕСКО и Казахстан: горизонты сотрудничества.....	107

Section 5. Actual issues of international law

<i>Aidarbaev S.Zh., Zhumisov Zh.Zh.</i> Methods of legislation convergence of states: experience of the European Union.....	111
<i>Shakirov K.N., Amundossuly B.</i> Formation of General Agreement on Tariffs and Trade and World Trade Organization.....	120
<i>Oryntaev Zh.K.</i> Comparative aspect of legal regulation of waste management in Kazakhstan and Poland.....	125
<i>Курманжан М.Ш., Турсен М.А.</i> Some problems mutual influence of the state, the media and civil society in shaping public opinion on the fight against crime (On the «case B.Chelal»- murder case military personnel on the Kazakh-Chinese border).....	130
<i>Bayzhanov M.M., Joldasbayev O.K.</i> Actual Problems of struggle against Criminality in the Common Economic Space.....	139
<i>Байтукеева А.Ш.</i> К юбилею педагога-новатора.....	144
<i>Айдарбаев С.Ж.</i> Нашему юбилею - 60 лет.....	145